

ALMANCA ÖĞRETMEN ADAYLARININ ALMANCA KONUŞMA BECERİLERİNE İLİŞKİN YETERLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ*

*Tahsin AKTAŞ***

*Bahar İŞİGÜZEL****

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Almanca öğretmen adaylarının konuşma becerilerine ilişkin yeterlik düzeylerini belirlemektir. Araştırmanın katılımcılarını, 2012-2013 öğretim yılında Türkiye'deki 7 bölgede yer alan 9 devlet üniversitelerinin Eğitim Fakültelerindeki Almanca Öğretmenliği programların son sınıfta öğrenim gören 335 Almanca öğretmen adayı oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında "Almanca Konuşma Becerisi Düzeyi Belirleme Anketi" kullanılmıştır. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde (OBM) konuşma becerisi için belirlenmiş olan dil betimleyicileri ışığında hazırlanmış olan anket 65 maddeden ve 3 düzeyden (A temel, B bağımsız, C yetkin) oluşmaktadır. Anketin Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları A düzeyi için 0.96, B düzeyi için 0.94, C düzeyi için 0.93 ve anketin tüm düzeyler için 0.88 olarak hesaplanmıştır. Almanca öğretmen adaylarının ulaştıkları konuşma becerisi yeterlik düzeyleri A (temel) düzey için ileri düzey, B (bağımsız) ve C (yetkin) düzeyleri için orta düzey olarak belirlenmiştir. Ayrıca Almanca konuşma becerisi düzeyleri ile cinsiyet, yaş, akademik ortalama, üniversite sınavında alınan test dili ve mezun oldukları lise türü gibi bağımsız değişkenler arasında sadece üniversite sınavında yapılan test dili ile anlamlı bir fark bulunmuştur. Cinsiyet, yaş, akademik ortalama ve mezun olduğu lise türü ile Almanca konuşma becerisi düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu araştırmanın sonuçları açısından Almanca öğretmen adaylarının kendilerini genel konuşma becerisi yeterlilik düzeyleri açısından A (temel) için ileri, B (bağımsız) ve C (yetkin) düzeylerinde orta düzey yeterlikte görmüş olsalar da, konuşma becerilerini geliştirebilmek için programlarında yer alan konuşma becerisi derslerine ek olarak Almanca öğretimi konusunda alanlarıyla ilişkili konuşma becerilerini geliştirici seçmeli dersler eklenmesinde fayda vardır.

Anahtar Kelimeler: Konuşma becerisi, Alman Dili Eğitimi, Almanca Öğretmenliği, Yabancı dil, Avrupa Ortak Başvuru Metni (OBM).

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Prof. Dr. Nevşehir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Bölümü, El-mek: tahsinak@nevsehir.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr. Nevşehir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Bölümü, El-mek: bahar.isiguzel@nevsehir.edu.tr

EXAMINING THE LEVEL OF PROFICIENCY IN GERMAN SPEAKING SKILLS OF PRESERVICE GERMAN TEACHERS

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the level of proficiency in German speaking skills of preservice German teachers. The participants of the study consist of 335 preservice German teachers from nine higher education institutions in Turkey during the 2012–2013 education year. The research data was collected through “German Speaking Competency Survey”, which prepared considering the speaking skills criterion of the Common European Framework (CEFR). The survey contains 65 items, where the three levels (A basic, B independent, C proficient) for the speaking skills criterion of the Common European Framework was involved. Cronbach Alpha reliability coefficient of the survey was 0.96 for level A, level B 0.94, level C 0.93 and for all levels 0.88. The study results reveal that preservice German teachers had an advanced level proficiency in German speaking skills for the level A (basic) and for the levels B (independent) and level C (proficient) they had an intermediary level proficiency in German speaking skills. Furthermore, there was no significant difference between preservice German teachers’ level of proficiency in German speaking skills and independent variables, which are gender, age, academic average and the kind of the graduated high school. There was only a significant difference between preservice German teachers’ level of proficiency in German speaking skills and choice of the test language of the university entrance exam. Therefore, suggestions will be offered based on the results of the study.

Key Words: Speaking skills, German language teaching, foreign language, speaking skills, Common European Framework of Reference for Languages (CEFR).

Giriş

Yabancı dil öğrenim süreci dört dil becerisi yetkinliğine ulaşılabilinmesi üzerine kurulu bir yapılanmanın sonucu öğrenilmektedir. Bilindiği gibi beceriler, konuşma - yazma ve dinleme-okuma olarak gruplandırılmaktadırlar (Bağçeci ve Yaşar 2007: 16). Gruplandırma sebebine gelince konuşma ve yazma daha çok öğrenen kişinin ürününü gösteren en önemli becerilerdir. Aktif olarak konuşan ve yazan kişi artık iletişim boyutunda gereken yabancı dili kullanma niteliğine ulaşmış demektir. İletişimci yaklaşımın gereği olan iletişim yetisi boyutu ile artık yabancı dilin kurallarından çok bir iletişim aracı olarak kullanılması ön plana çıkmıştır. Bu yönetime göre yabancı dil öğretmenin hem öğrencilerin anadilinde hem de öğretilen yabancı dilde yeterli olması gerekmektedir. Çünkü yabancı dil öğretmenin derslerdeki rolü, öğrencilere amaçlarına uygun bir şekilde iletişim kurmalarına yardımcı olmaktır (Demirel, 1993: 43-44). Bir dili öğrenmek, iletişim kurmak ise, konuşma becerisi dört dil becerisi içerisinde en önemli beceri olarak karşımıza çıkmaktadır (Knight, 1992: 294). Herhangi bir dilde ne kadar yetkin olduğumuzu ancak o dili konuşarak ortaya çıkarabiliriz (Doğan, 2009: 185). Konuşma becerisi gibi tüm dil becerilerindeki yetkinliği belirleyebilmek amacıyla Avrupa Konseyi, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnini (OBM) hazırlayarak dil becerilerine bir ölçüt getirmiştir. Bu metin dil becerilerini A, B ve C olmak üzere temel, bağımsız ve yetkin kullanıcı olarak üç seviyeye göre ayırmaktadır. Bu doğrultuda,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

yabancı bir dili öğrenen kişi bu metindeki dil düzeylerinden hangisine dâhil olduğunu bu metinde yer alan dil betimleyicilerini seçerek seviyesini belirleyebilmektedir. OBM' nin yabancı dil öğrenen kişiye kazandırdığı en önemli nitelikler; kendini değerlendirme, bağımsızlık ve kültürlerarası farkındalıktır. Bu metin ile yabancı dili öğrenen kişi dil gelişim sürecini sürekli değerlendirme imkânı bulur ve kendini değerlendirebilir, neyi ne kadar öğrendiklerini saptar ve kendine yeni hedefler belirleyebilir (Council of Europe, 2001). Yabancı dil öğretmenliği boyutunda yabancı dil öğretiminin en önemli amaçlarından biri öğrencinin öğretilen hedef dilde kendisini sözlü olarak ifade edebilmesidir. Çünkü bir dili bilip bilmediğimiz çoğu zaman o dili ne ölçüde konuşabildiğimize yani iletişim kurabilmemizle ilişkilidir. Bu doğrultuda yabancı dil öğretiminin temelinde dili iletişim için öğretmek yatar. Yabancı dilde açık ve etkili bir şekilde iletişim kurma yeteneğinin öğrenene hem okul hayatında hem de daha sonraki yaşamının her aşamasında başarı getireceği düşünülmektedir. Bu yüzden, konuşma becerisi dersinin öğretimine titizlikle yaklaşılmaları gerekmektedir. Bu doğrultuda, yabancı dil öğretmenleri, öğrencilerine yetkin oldukları yabancı dilde hem sesletim hem de sözdizimi açısından, hem akıcı hem de doğru olarak konuşabilme açısından iyi birer örnek teşkil etmek durumundadırlar (Çelebi, 2006; Günday, 2007). Türkiye'de Eğitim Fakültelerinin Almanca öğretmenliği programına giren öğretmen adaylarının çoğunlukla İngilizce testiyle bu programa alınmaları sonucu öncelikli hedef olarak hazırlık sınıflarında iki dönem boyunca Almancayı öğrenmeleri gerekmektedir. Verilen hazırlık eğitimde İngilizce ve Almancanın birbirine yakın ve benzer kökenli diller olmaları ve doğru yöntemler ile daha hızlı ve etkili dersler sonucunda kısa sürede dil problemi çözülmeye çalışılmaktadır. Her şeyden önce İngilizceyi birinci yabancı dil olarak öğrenmiş bu adayların, yabancı dil öğrenme deneyimleri olduğundan ve belli yabancı dil öğrenme stratejileri geliştirmiş olduklarından artık yabancı dil öğrenme süreci onlar için hiçte yabancı olmadıkları bir durumdur (Neuner ve Hufeisen, 2001: 33-34). Hazırlık sınıfının ardından alınan 8 dönemlik lisans eğitimleri boyunca Alman dilinde kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Çünkü yabancı dil öğretiminde genel amaçlardan biri, öğretmen adaylarının öğrendikleri dili anlaşılabilir bir şekilde konuşabilmeleridir. Fakat yabancı dil öğretmen adayları üniversitede aldıkları konuşma becerisi dersine rağmen mezun olduktan sonra öğretmenliğe başladıklarında öğrendikleri yabancı dili etkili bir şekilde konuşamadıkları belirtilmektedir (Tosun, 2006).

Çalışmanın amacı doğrultusunda Almanca öğretmen adaylarının Alman dilindeki konuşma becerilerine ilişkin kendilerini hangi düzeyde gördükleri belirlenmeye çalışılacaktır. Ayrıca üç düzeydeki (A temel, B bağımsız ve C yetkin) konuşma becerisi düzeyleri ortalama puanları ile cinsiyet, yaş, akademik ortalama, üniversite sınavında alınan test dili ve mezun oldukları lise türü gibi bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir farkın olup olmadığının yanıtı aranacaktır.

Yöntem

Bu araştırma Almanca öğretmen adaylarının Alman dilindeki konuşma becerilerine ilişkin yeterliliklerinin saptanmasını amaçlayan karşılaştırmalı türden ilişkisel tarama modeli niteliğinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmada bağımlı değişken Almanca konuşma becerisi yeterlikleri, bağımsız değişkenler ise; cinsiyet, yaş, akademik ortalama, üniversite sınavında alınan test dili ve mezun oldukları lise türüdür.

Katılımcılar

Araştırmanın evrenini 2012-2013 eğitim ve öğretim yılında Türkiye'deki devlet üniversitelerinin Eğitim Fakülteleri son sınıfta öğrenim gören Almanca öğretmen adayları oluşturmaktadır. Bu araştırmanın hedefinde Almanca öğretmeni yetiştirme süreci açısından belli sonuçlara ulaşılması beklendiğinden özellikle 2 yarıyıl hazırlık sınıfı + 8 yarıyıl süren öğrenim süreleri boyunca edinilmiş olan Almanca konuşma becerisi yeterliklerinin belirlenebilmesi açısından çalışmanın evrenini Almanca öğretmenliği son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Türkiye'nin genel durumunu belirleyebilmek amacıyla Eğitim Fakültelerinin Almanca

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

öğretmenliği programları olan 7 bölgeden 9 devlet üniversitesi örneklem olarak seçilmiştir. Bu çalışmanın örneklemini söz konusu olan bu devlet üniversitelerinin Eğitim Fakülteleri Almanca öğretmenliği programı 8. yarıyıl son sınıfta öğrenim gören 470 Almanca öğretmen adayları oluşturması beklenirken örneklem olarak 335 öğretmen adayına ulaşılabilmektedir ve böylece % 71,2 geri dönüş oranı sağlanmıştır. Tablo 1’de araştırmaya katılan Almanca Öğretmenliği son sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının kişisel özellikleri sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Kişisel Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Özellikler		f	%
Cinsiyet	Kadın	266	79,4
	Erkek	69	20,6
Yaş	21-24	200	59,7
	25-27	106	31,6
	28- üstü	29	8,7
Akademik Ortalama	0-65	106	31,6
	66-84	203	60,6
	85-100	26	7,8
Üniversiteler	Ondokuz Mayıs Üniv.	40	12
	Çukurova Üniv.	63	19
	Gazi Üniv.	49	14,6
	Anadolu Üniv.	24	7,2
	Çanakkale Onsekiz Mart Üniv.	29	8,7
	Marmara Üniv.	24	7,2
	Atatürk Üniv.	35	10,2
	Dokuz Eylül Üniv.	33	9,8
	Dicle Üniv.	38	11,3
Mezun olunan lise türü	Düz Lise	46	13,7
	Anadolu Lisesi	91	27,2
	Fen Lisesi	11	3,3
	Meslek Lisesi	12	3,6
	Yabancı Dil Ağırlıklı Lise	151	45,1
	Yurtdışı (Almanya) Lise	17	5,1
	Açık Öğretim Lisesi	7	2,1
Üniversite sınavında yapılan test dili	İngilizce	297	88,7
	Almanca	38	11,3
Toplam		335	100

Tablo 1’de görüldüğü üzere Almanca öğretmen adaylarını cinsiyet açısından yakın bir dağılımda olmadıkları ve kadın aday sayısının %79,4 gibi bir yüzde ile erkek adaylardan fazla oldukları görülmektedir. Yaş ortalamalarına bakıldığında % 60’ a yakın son sınıf öğretmen adayının 21-24 yaş aralığında oldukları ve akademik ortalama boyutunda da yine katılımcıların % 60’ının 66 ve 84 puan aralığında akademik başarı göstermiş oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Örneklem olarak seçilen üniversitelerin katılımcı sayılarının dağılımına bakıldığında, en düşük % 7.2 ve en yüksek % 19 gibi uygun sayılabilecek bir katılımcı dağılımı görülmektedir. Çalışmanın sonuçları açısından katılımcı sayılarında bir üniversitede yığılma olmaması önem arz etmektedir.

Mezun oldukları lise türleri incelendiğinde % 45.1 yabancı dil ağırlıklı lise, % 27.2 Anadolu Lisesi ve % 13.7 düz lise olarak en çok mezun olunan üç lise türünde bir yoğunluk olduğu belirlenmiştir. Almanca öğretmenliği lisans programına girmek için üniversite giriş sınavında hangi dilde test aldıklarına ilişkin İngilizce seçimi %88.7 iken Almanca seçimi % 11.3 oranında olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler “Almanca Konuşma Becerisi Düzeyi Belirleme Anketi” ile toplanmıştır. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde (OBM) konuşma becerisi için belirlenmiş olan dil betimleyicileri ışığında 65 maddeden ve 3 düzeyden oluşmaktadır. A (Temel) düzeyi madde 1-22, B (Bağımsız) düzeyi madde 23-44 ve C (Yetkin) düzeyi madde 45 -65 aralığındadır. Anket 5’li likert tipi olup “Rahatlıkla Yapabilirim”, “Yapabilirim”, “Kısmen Yapabilirim”, “Yapamam” ve “Kesinlikle Yapamam” şeklindedir. Anketteki maddelerin tamamı olumlu ifadeler olup, ankette tersten kodlanan madde bulunmamaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları A düzeyi için 0.96, B düzeyi için 0.94, C düzeyi için 0.93 ve ölçeğin tüm düzeyleri için 0.88 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri, 2012-2013 öğretim yılının bahar yarıyılında araştırma kapsamında 7 bölgede yer alan 9 devlet üniversitesinin Eğitim Fakültelerindeki Almanca Öğretmenliği programlarında toplanmıştır. Almanca Konuşma Becerisi Düzeyi Belirleme Anketi ile elde edilen verilerin analizi aritmetik ortalama puanı üzerinden yapılmıştır. Ölçeğin 5’li Likert şeklinde olan maddelerinin veri işlemi için “1 - kesinlikle yapamam”, “2- yapamam”, “3- kısmen yapabilirim”, “4- yapabilirim” ve “5- yapabilirim” şeklinde bir puanlama yapılmıştır. Verilerin analizlerinde anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır. Bütün istatistiksel çözümlemelerde bir istatistik programından yararlanılmıştır.

Bulgular

Almanca öğretmen adaylarının Almanca konuşma becerisi düzeyinin araştırılması sonucunda elde edilen verilerin analizi sonucunda, ulaşılan bulgular tablolar haline dönüştürülüp yorumlanmıştır. Ayrıca katılımcıların kişisel özelliklerine ilişkin veriler ile Almanca Konuşma Becerisi düzeylerinin ortalama puanları arasındaki anlamlılık düzeyi hesaplanmıştır.

Almanca Konuşma Becerisi Düzeyleri

Almanca öğretmen adaylarının Almanca konuşma becerisi yeterlik düzeylerinin analiz sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Almanca Konuşma Becerisi Yeterlik Düzeylerine İlişkin Analiz Sonuçları

Düzy	N	$\bar{X}$	ss
A	335	3,98	.708
B	335	3,34	.605
C	335	2,80	.674

Almanca Öğretmen Adaylarının Almanca konuşma becerisi üç yeterlik düzeyinin ortalamaları A (Temel) düzeyi için $\bar{X} = 3,98$, B (Bağımsız) düzeyi için $\bar{X} = 3,34$ ve C (Yetkin) düzeyi için $\bar{X} = 2,80$ olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre 5,00 - 3,68 arası ileri düzey, 3,67- 2,34 arası orta düzey ve 2,33- 1,00 arası düşük düze olarak kabul edilen ölçeğin değerlendirme kriterine göre Almanca öğretmen adaylarının konuşma becerisi yeterlik düzeyleri A düzeyi için ileri düzey, B düzeyi için orta düzey ve C düzeyi için de orta düzey olarak belirlenmiştir.

Almanca konuşma becerisi yeterlik Düzeyleri ile Kişisel Özelliklere İlişkin Bağımsız T-Test Sonuçları

Almanca Öğretmeni adaylarının Almanca konuşma becerisi yeterlik düzeylerinin ortalama puanı ile cinsiyet ve test dili bağımsız değişkenleri arasındaki farkın manidar olup olmadığına ilişkin t- test hesaplama sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 3. Almanca konuşma becerisi yeterlik düzeyleri ile Cinsiyet Değişkenine İlişkin T-Test Sonuçları

Düzy	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
A	Kadın	266	3,95	0,72	333	1.64	.100
	Erkek	69	4,11	0,62			
B	Kadın	266	3,34	0,60	333	0.07	.940
	Erkek	69	3,35	0,61			
C	Kadın	266	2,77	0,68	333	1.08	.279
	Erkek	69	2,87	0,63			

Tablo 3'te görüldüğü gibi cinsiyet profilinde oldukça yüksek oranla kadın sayısı fazlalığı sonuçlara yansımaktadır. Erkek ve kadın katılımcılar arasında üç düzeyin ortalama puanlarının yakın olduğu göze çarpmaktadır. Almanca konuşma becerisi yeterlik düzeyi ile katılımcıların cinsiyetine göre analiz edildiğinde üç düzeyde de Almanca konuşma becerisi yeterlik düzeyi ile cinsiyet değişkeninin anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır [$t_{(333)} =$, $p > ,05$].

Tablo 4. Almanca Konuşma Becerisi Yeterlik Düzeyleri ile Test Dili Değişkenine İlişkin T-Test Sonuçları

Düzyey	Test dili	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
A	İngilizce	297	3,93	0,68	333	4.08	.000
	Almanca	38	4,41	0,72			
B	İngilizce	297	3,30	0,60	333	3.88	.000
	Almanca	38	3,70	0,51			
C	İngilizce	297	2,76	0,68	333	2.60	.010
	Almanca	38	3,06	0,56			

Almanca konuşma becerisi yeterlik düzeyi ile katılımcıların üniversite giriş sınavında aldıkları test diline göre analiz edildiğinde üç düzede de Almanca konuşma becerisi yeterlik düzeyi ile aldıkları test dili değişkeninin anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır [$t_{(333)}=$, $p < ,05$]. Araştırmanın katılımcılarının Tablo 4’te görüldüğü gibi Almanca öğretmenliği lisans programına girmek için üniversite giriş sınavında hangi dilde test aldıklarına ilişkin İngilizce % 88.7 iken Almanca % 11.3 oranında olduğu halde Almanca konuşma becerisi yeterlik düzeyi açısından 3 düzeyde de anlamlı bir fark görülmektedir. Beklenilebileceği gibi, Almanca öğretmenliği programına Almanca testiyle girenlerin İngilizce testiyle gelenlere göre genel konuşma becerisi düzeyi yeterliliği açısından kendilerini daha yetkin görmektedirler.

Almanca konuşma becerisi Yeterlik Düzeyleri ile Kişisel Özelliklere İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

Almanca Öğretmeni adaylarının Almanca konuşma becerisi yeterlik düzeylerinin ortalama puanı ile yaş, akademik ortalama ve mezun olduğu lise türü bağımsız değişkenleri arasındaki farkın manidar olup olmadığına ilişkin tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Konuşma Becerisi Yeterlik Düzeyleri ile Yaş Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları

Düzyey	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
A	Gruplarar.	.803	2	.402	.799	.451	-
	Gruplariçi	166.792	332	.502			
	Toplam	167.595	334				
B	Gruplarar.	1.663	2	.832	2.285	.103	-
	Gruplariçi	120.799	332	.364			
	Toplam	122.462	334				
C	Gruplarar.	1.538	2	.769	1.698	.185	-
	Gruplariçi	150.319	332	.453			
	Toplam	151.857	334				

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Tablo 1’ye bakıldığında Almanca öğretmen adaylarının % 60’ a yakın 21-24 yaş aralığında oldukça genç bir yaş ortalamasına sahip oldukları tespit edilmiştir. Tablo 5’te Almanca konuşma becerisi yeterlik düzeyleri ile yaş değişkeni arasında analizler sonucunda üç düzeyde de Almanca konuşma becerisi yeterlilik düzeyine ulaşmalarında yaştan etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır [A düzeyi: $F_{(2-332)}=0.799$, B düzeyi: $F_{(2-332)}=2.285$, C düzeyi: $F_{(2-332)}=1.698$, $p > .05$]. Bu sonuca göre, yaş değişkeninin konuşma becerisi yeterliliği açısından tüm yaşlar için aynı doğrultuda bir etkisi olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6. Konuşma Becerisi Yeterlik Düzeyleri ile Akademik Ortalama Değişkenine ilişkin ANOVA Sonuçları

Düzyey	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
A	Gruplara	.177	2	.089	.176	.839	-
	Grupları	167.418	332	.504			
	Toplam	167.595	334				
B	Gruplara	.494	2	.247	.672	.512	-
	Grupları	121.968	332	.367			
	Toplam	122.462	334				
C	Gruplara	1.099	2	.550	1.210	.299	-
	Grupları	150.758	332	.454			
	Toplam	151.857	334				

Tablo 1’ye bakıldığında Almanca öğretmen adaylarının %60’ının 66 ve 84 puan aralığında akademik başarı göstermiş oldukları sonucuna göre başarılı bir lisans süresi geçirdikleri söylenebilir. Bu akademik başarı ile Almanca konuşma becerisi yeterlik düzeyleri verileri arasında anlamlı bir fark beklenmesi muhtemel iken Tablo 6’daki analiz sonuçları Almanca öğretmeni adaylarının konuşma becerisi yeterlik düzeylerinin üç düzeyinde ortalama puanları ile akademik ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır [A düzeyi: $F_{(2-332)}=0.176$, B düzeyi: $F_{(2-332)}=0.672$, C düzeyi: $F_{(2-332)}=1.210$, $p > .05$]. Bu sonuca göre Almanca öğretmen adaylarının akademik başarıları ile konuşma becerisi yeterlik düzeylerini akademik başarılarından bağımsız olarak değerlendirilmesi gerektiği düşünülebilir.

Tablo 7. Konuşma Becerisi Yeterlik Düzeyleri ile Mezun Olduğu Lise Türü Değişkenine ilişkin ANOVA Sonuçları

Düzyey	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	sd	Kareler Ort.	F	p	Anl. Fark
A	Gruplara	7.018	6	1.170	2.389	.068	-
	Grupları	160.577	328	.490			
	Toplam	167.595	334				
B	Gruplara	4.342	6	.724	2.010	.064	-
	Grupları	118.120	328	.360			
	Toplam	122.462	334				
C	Gruplara	1.538	6	.474	1.043	.397	-
	Grupları	150.319	328	.454			
	Toplam	151.857	334				

Almanca öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türleri Tablo 1’den incelendiğinde % 45.1 yabancı dil ağırlıklı lise, % 27.2 Anadolu Lisesi ve % 13.7 düz lise olarak en çok mezun olunan üç lise türünde bir yoğunluk olduğu belirlenmiştir. Tablo 7’deki Almanca konuşma becerisi

yeterlik düzeyleri ile mezun olunan lise türü değişkeni arasındaki analizler sonucunda üç düzeyde de konuşma becerisi yeterlilik düzeyine ulaşmaları ile mezun olunan lise türü arasında anlamlı bir fark görülmemektedir. Bu sonuçtan hareketle mezun olunan lise türünün genel olarak Almanca konuşma becerisi yeterlik düzeyine etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır [A düzeyi: $F_{(6-328)} = 2.389$, $p < .05$; B düzeyi: $F_{(6-328)} = 2.010$, C düzeyi: $F_{(6-328)} = 1.043$, $p > .05$].

Sonuç

Bu çalışmada, Almanca öğretmen adaylarının Alman dilindeki konuşma becerilerine ilişkin kendilerini hangi düzeyde gördüklerini belirlemek amacıyla katılımcı olarak Türkiye'nin genel durumunu yansıtabilmesi için Eğitim Fakültelerinde Almanca Öğretmenliği programları olan 7 bölgeden 9 devlet üniversitesi örneklem olarak seçilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, Almanca öğretmen adaylarının ulaştıkları konuşma becerisi yeterlik düzeyleri A (temel) düzey için ileri düzey, B (bağımsız) ve C (yetkin) düzeyleri için orta düzey olarak belirlenmiştir. Üç düzeydeki konuşma becerisi ortalama puanları ile cinsiyet, yaş, akademik ortalama, üniversite sınavında alınan test dili ve mezun oldukları lise türü gibi bağımsız değişkenler analiz edildiğinde sadece üniversite giriş sınavında aldıkları test diline göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Türkiye'nin genel yabancı dil öğretmenliği profilinde kız öğrenciler tarafından tercih edilme oranı erkeklere nazaran oldukça fazladır. Yapılan bazı çalışmalarda da aynı yönde sonuçlara ulaşılmıştır (Korkut ve Akkoyunlu, 2008: 182; Çuhadar ve Yücel, 2010: 201, Külekçi, 2012: 800). Bu araştırmada da bu cinsiyet profili oldukça yüksek bir oranla kadın sayısının fazlalığı ile sonuçlara yansımaktadır. Genel konuşma becerisi düzeyleri ortalamaları ile cinsiyete göre analiz edildiğinde erkek ve kadın katılımcılar arasında üç düzeyin ortalama puanlarının yakın olduğu göze çarpmaktadır ve üç düzeyde de Almanca konuşma becerisi yeterlik düzeyi ile cinsiyet değişkeninin anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Katılımcıların üniversite giriş sınavında aldıkları test diline göre analiz edildiğinde üç düzede de Almanca konuşma becerisi yeterlik düzeyi ile aldıkları test dili değişkeninin anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Almanca öğretmenliği programına Almanca testiyle girenlerin İngilizce testiyle gelenlere göre genel konuşma becerisi düzey yeterliliği açısından beklene-bileceği gibi kendilerini daha yetkin görmektedirler. Yaş değişkenine bakıldığında Almanca öğretmen adaylarının % 60' a yakın 21-24 yaş aralığında oldukça genç bir yaş ortalamasına sahip oldukları ancak, konuşma becerisi yeterlik düzeyleri ile yaş değişkeni arasında üç düzeyde de konuşma becerisinin yeterlilik düzeyine ulaşmalarında yaşın etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Almanca öğretmen adaylarının % 60'ının 66 ve 84 puan aralığında akademik başarı göstermiş oldukları sonucuna göre başarılı bir lisans süresi geçirdikleri görülmektedir. Bu akademik başarı ile konuşma becerisi yeterlik düzeyleri verileri arasında anlamlı bir fark beklenmesi muhtemel iken üç düzeyinde ortalama puanları ile akademik ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre Almanca öğretmen adaylarının akademik başarıları ile konuşma becerisi yeterlik düzeylerini akademik başarılarından bağımsız olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Almanca öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türleri incelendiğinde % 45.1 yabancı dil ağırlıklı lise, % 27.2 Anadolu Lisesi ve % 13.7 düz lise olarak en çok mezun olunan üç lise türünde bir yoğunluk olduğu belirlenmiştir ancak, mezun olunan lise türünün de üç düzeyde de konuşma becerisi yeterlilik düzeyine ulaşmaları arasında anlamlı bir fark yoktur. Bu sonuçtan hareketle mezun olunan lise türünün genel olarak Almanca konuşma becerisi yeterlik düzeyine etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Üniversitelerin eğitim fakültelerinde alınan eğitim ancak temel pedagojik ve alan bilgisine hitap eden ve mesleğe başlamak için bir başlangıç yardımı olarak görülmelidir ve mesleğe başlama ile teorinin pratiğe geçmesiyle anlamlı gelişimlerin başlamasına olanak sağlamaktadır (Messner, 2006: 514). Öğretmenin zamanın şartlarına göre kendisini geliştirmesi ve öğrencilerin beklentilerini karşılayacak düzeyde kendisini mesleğinin hangi yılında olursa olsun bu

sorumluluğun bilincinde olup, kendisini sürekli tekrardan yapılandırması gerekmektedir. Hayat boyu öğrenme felsefesini kabul etmek zorunda olan öğretmen, mesleğindeki ve özellikle alanındaki gelişimleri takip ederek öğrencilerine faydalı olabilecek her atılımı kendi içinde yapmalıdır ve eğitim-öğretim süreçlerine bu gelişimini dâhil etmelidir. İyi bir okul her zaman öğretmenin başarılı olması doğrultusunda başarısını sürdürebilir. Yani öğretmenler ne kadar kaliteli ve çağın gerekleri doğrultusunda derslerini yapılandırabilirlerse, öğrencileri de o denli başarılı bir öğrenme yaşantısı geçireceklerdir. Maalesef tam tersi durumda dersin öğrencilerin beklentilerini karşılamaması, onların yaşadığı zamanın koşullarının güncelliğini yakalayamayan bir öğretmenin başarılı olması çok zor görünmektedir (Butzkamm, 2008). Çelebi'ye (2006) göre yabancı dil öğretmenleri, yetkin oldukları yabancı dilde hem sesletim hem de sözdizimi açısından, hem akıcı hem de doğru olarak konuşabilme açısından iyi birer örnek teşkil etmek durumundadırlar. Almanca öğretmenliği programına giren öğretmen adaylarının çoğunlukla İngilizce testiyle bu programı kazanmaları sonucu öncelikli hedef olarak hazırlık sınıflarında iki dönem boyunca Almancayı öğrenme sürecine girmektedirler. Hazırlık sınıfının ardından alınan 8 dönemlik lisans eğitimleri boyunca Alman dilinde kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Tosun'a göre (2006) yabancı dil öğretmen adaylarının öğretecekleri yabancı dili anlaşılabilir bir şekilde konuşabilmelidirler. Fakat yabancı dil öğretmen adayları üniversitede aldıkları konuşma becerisi dersine rağmen mezun olduktan sonra öğretmenliğe başladıklarında öğrendikleri yabancı dili etkili bir şekilde konuşamamaktadırlar. Her ne kadar bu araştırmanın sonuçları açısından Almanca öğretmen adaylarının kendilerini genel konuşma becerisi yeterlilik düzeyleri açısından A (temel) için ileri, B (bağımsız) ve C (yetkin) düzeylerinde orta düzey yeterlikte görmüş olsalar da konuşma becerilerini geliştirebilmek için programlarında yer alan konuşma becerisi derslerine ek olarak Almanca öğretimi konusunda alanlarıyla ilişkili konuşma becerilerini geliştirici seçmeli dersler eklenmesinde fayda vardır.

KAYNAKÇA

- BAĞÇECİ, B. & YAŞAR, M., “Ortaöğretim Kurumlarında İngilizce Öğretimine İlişkin Öğrenci Görüşleri”, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S: 6(1), (2007), s. 9-16.
- BUTZKAMM, W., “Der gute Fremdsprachenlehrer im Spagat von Unterricht und Prüfung”, Mitteilungsblatt GMF Landesverband Bayern, S: 26 (08), (2008), s.18-30.
- COUNCIL OF EUROPE, Common European Framework of Reference for Languages. CUP , Cambridge 2001.
- ÇELEBİ, M. D., “ Türkiye’de Anadil Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S: 21, (2006), s. 285-307.
- ÇUHADAR, C. ve YÜCEL, M., “Yabancı Dil Öğretmeni Adaylarının Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Öğretim Amaçlı Kullanımına Yönelik Özyeterlik Algıları”, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, S: 27, (2010), s.199-210.
- DEMİREL, Ö., Yabancı dil Öğretimi: İlkeler, Yöntemler, Teknikler, Usem Yayınları-6, Ankara 1993.
- DOĞAN, Y., “Konuşma Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Etkinlik Önerileri”, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, S: 7(1), (2009), s.185-204.
- GÜNDAY, R., “Yabancı Dil Öğretiminde Başarısızlığa Neden Olan Etmenler Üzerine Bir Araştırma”, Milli Eğitim Dergisi, S: 175, (2007), s. 210-229.
- KNIGHT, B., “Assessing Speaking Skills: A Workshop for Teacher Development”, ELT Journal, S:46(3), (1992), s. 294-302.

- KORKUT, E. Ve AKKOYUNLU, B., “Yabancı Dil Öğretmen Adaylarının Bilgi Ve Bilgisayar Okuryazarlık Öz-Yeterlikleri”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, S: 34, (2010), s. 178-188.
- KÜLEKÇİ, G., “Yabancı Dil Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlikler Açısından Kendilerini Geliştirme İsteklerinin Belirlenmesi”, Kastamonu Eğitim Dergisi, S: 20(3), (2012), s. 793-806.
- MESSNER, R., “Leitlinien einer phasenübergreifenden Lehrerbildung, Erziehung und Unterricht”, Erziehung & Unterricht, S: 5-6, (2006), s. 504-524.
- NEUNER, G. ve HUFESSEN, B., Mehrsprachigkeit und Tertiärsprachenlernen, (Erprobungsfassung), Goethe Institut Verlag, München 2001.
- TOSUN, C. , “Yabancı Dil Öğretim ve Öğrenimde Eski ve Yeni Yöntemlere Yeni Bir Bakış”, Journal of Arts and Sciences, S:5, (2006), s. 79-88.